

Horšice

Kraj: Plzeňský

Správní obvod: Přeštice

Nadmořská výška: 425 m n. m.

Počet obyvatel: 429

Adresa URL: www.obec-horsice.cz

Okres: Plzeň-jih

GPS souřadnice: 49.531466N, 13.386190E

První pís. zmínka: 1245 (779 let)

PSČ: 334 55

Historie obce Horšice

Obec je historicky doložena již v období okolo poloviny 13. století. Podle první zprávy z roku 1245 byly Horšice sídlem Adama z Horšic. Vznik vsi samotné se však pravděpodobně datuje ještě dále do minulosti, Adam byl totiž pokračovatelem rodu Horšických, z jeho předků známe např. otce Hořeslava, kořeny tohoto rodu však sahají ještě dál... V těchto dobách stávala v místech dnešní obce tvrz s vodním příkopem, která horšickým vladykům skýtala útočiště a obranu před loupeživými hordami a vetřelci z Bavor. Ještě za Adama pak byla pod touto tvrzí započata výstavba gotického kostela.

Adamův vnuk Ondřej z Horšic měl pět synů - Jaroše, Vitmara, Jana, Petra a Vítka. Vítka byl roku 1350 ustanoven farářem v Horšicích. Petr se stal farářem na Světlavicích, později působil jako farář také v Horšicích. Z dochovaných pramenů se dozvídáme o dalších členech rodu Horšických - zmiňováni jsou Tomáš, bratři Jan a Jiřík, Jaroš, Martin, Ondřej, Mikuláš, Jan Zikmund a další. Jak je patrné, byl rod Horšických značně rozvětvený, s tím však souviselo i velké dělení rodového majetku mezi jednotlivé členy, čímž došlo k jeho postupnému rozdrobení. Tím vliv celého rodu značně slábl.

Na konci 14. století do kraje přitáhlo královské vojsko, aby dobylo hrad Skála, sídlo Půty a Břeňka ze Skály, jedněch z hlavních odpůrců krále Václava IV. Dlouhé obléhání hradu se na celém kraji značně podepsalo, mezi jednotlivými útoky na hrad totiž královi vojáci vyráželi do okolních vsí shánět potravu. Nejedno stavení tak bylo vypleněno a i Horšicím samotným hrozilo vypálení a zničení, kdyby vojsku neposkytly mnoho ze svých zásob - vojsku byla např. obětována převážná část ovčího stáda. Pro vsi v kraji byla doba obléhání Skály velice těžkou. Dne 15. června 1399 bylo konečně uzavřeno příměří, při němž se Břeňek s králem usmířil. Hrad Skála tak obléhání odolal. Bohužel tento konflikt neměl být zdaleka jediným, který sužoval prostý lid - velice záhy totiž vypukly husitské války, které se na životě obyvatel značně podepsaly, po jejich skončení v Horšicích zůstal pustý kostel a fara. V létech 1467 - 1471 pak probíhaly další války, které si ve svých důsledcích s těmi husitskými v ničem nezažaly...

O rozdrobeném majetku Horšických máme v průběhu 15. století jen nepřímé zprávy. Roku 1463 byly Horšice rozděleny mezi Ondřejova syna Jana (ten pravděpodobně vlastnil větší díl vsi i s tvrzí) a Tomášovy potomky po přeslici - Olkmara z Háje a Viléma z Kněžic. Oba pak v roce 1480 prodali Zikmundovský dvůr spolu s dalším poplužním dvorem, dvěma poddanskými dvory, krčmou a třetím dílem kostelního podání Dominikovi z Újezda, purkrabímu na Švihově. V roce 1513 byl tento díl Horšic spolu s Újezdem prodán Janovi Steblencovi z Draškova. V této době také zanikla horšická fara a duchovní správa Horšic tak přešla na následujících 150 let pod Přeštice.

Vraťme se ale zpět k již zmiňovanému většímu dílu Horšic s tvrzí. Tento díl, k němuž patřily i

pusté vsi Záhorsko, Křeloves, Dolce a Hloupensko, vlastnil v letech 1527 - 1541 Janův syn rovněž jménem Jan, jeho potomci se pak nazývali Horšičtí z Horšic. Z těchto potomků známe z roku 1559 Viléma a Mikuláše, k roku 1589 jsou zmiňováni i Jan a Hynek, kteří statek drželi společně ještě roku 1615. Pro svou účast na stavovském povstání však byli oba bratři dne 27. října 1623 odsouzeni ke ztrátě poloviny majetku, kterou tvořila tvrz s polovinou poplužního dvora a vsi se šesti poddanskými dvory. Ještě 30. prosince téhož roku pak byla polovina statku z milosti postoupena v léno, jedna polovina statku tedy byla manská a druhá zůstala dědičná. Propuštění z manství dosáhl až roku 1652 Janův syn Mikuláš Vilém, který již předtím zdědil další část Horšic po zemřelém strýci Jiříkovi a jako věno získal i statek Žďár u Blovic. Mezitím v době pobělohorské byla celá země sužována třicetiletou válkou. Drancování švédskými vojsky, která v těch zlých letech tak často probíhala, za sebou zanechala hluboké jizvy, jejichž zahazení trvalo ještě dlouhou dobu. Podle berní ruly bylo ve vsi k roku 1654 pět chalupníků. V období kolem poloviny 17. století se zdejší statek ocitl v dluzích a finanční situace Horšických byla stále horší. Na konci 60. let byly statek a tvrz již zcela zpustlé, vedle nich značně chátral také zdejší kostel sv. Matěje. Roku 1668 zdědil majetek Horšických Mikulášův syn Jiří Antonín Horšický. Ten jej však pro dluhy již nedokázal udržet a v roce 1674 prodal Žďár u Blovic, o dva roky později pak prodal i samotné Horšice Adamu Františkovi Henigárovi z Seeberka. Až do této doby sídlila duchovní správa v Přešticích. Teprve roku 1675 byla za přeštického děkana Šráma zřízena první řádná matrika pro horšickou kolaturu, přestože samotný kostel byl zpustlý.

Adam, komoří a hejtman Plzeňského kraje, byl pro Horšice velkým přínosem. Pozvedl hospodářství statku, nechal opravit kostel a po roce 1700 zde zřídil i panský dvůr a špitál. Po Adamovi zdědil část majetku, zahrnující Horšice a Štěnovice syn Jindřich Antonín. Ten pak k tomuto majetku roku 1716 ještě přikoupil statek Příchovice, Radkovice, Kucíny a Týniště. Roku 1722 se vrchnost a správa statku přesunuly do nově vybudovaného zámku v Příchovicích, v následujícím roce Jindřich Antonín založil nadání ku kostelu částkou 1000 zlatých. V této době byly vytvářeny i nové selské usedlosti. Jak je patrné, Jindřich Antonín pokračoval ve stopách svého otce a Horšice se tak mohly těšit z rozvoje i nadále.

Jindřichův syn Václav věnoval roku 1778 dalších 1000 zlatých na kostelní potřeby a roku 1796 navíc obnovil zdejší faru. Také nechal ke kostelu přistavět rodovou hrobku s kaplí svatého Kříže. Již v roce 1799 však celé panství prodal hraběti Hugonovi Damiánu Ervínovi ze Schönbornu. Tím byly Horšice připojeny k Dolní Lukavici, kde zůstaly až do konce feudalismu.

Roku 1810 byla v Horšicích postavena nová jednotřídní škola s bytem učitele. Kdy přesně stálé veřejné vyučování ve vsi začalo, nám bohužel není jasné, víme však, že až do této doby výuka probíhala v pronajaté chaloupce č.p. 23, později v malém chatrném domečku západně pod hřbitovem a do roku 1810 pak i ve špitále. Později, v roce 1860, byla ke škole na severní straně přistavěna ještě jedna třída s bytem pro podučitele. O jedenáct let později došlo na horšické škole k dalšímu rozšíření vyučování, když zde byla otevřena třetí třída. Roku 1890 pak byla budova školy přestavěna a zvýšena o jedno patro.

Rok 1848 byl pro všechny lid neobyčejně významným - tehdy totiž byla zrušena robota, již byli obyvatelé povinováni po mnoho generací. Je asi nemožné vylicít, jakou úlevu musel lid pocítit. V druhé polovině 19. století byla na jihozápadě vsi vystavěna řada drobných usedlostí, čímž se Horšice značně rozrostly. V této době zde byla rozšířená lidová výroba hraček. Roku 1859 byla ke zdejšímu kostelu přistavěna věž, která nahradila starší dřevěnou zvonici stojící v rohu hřbitova.

Dne 15. srpna 1905 byl v obci založen spořitelní spolek. Konec 19. a počátek 20. století byl vůbec obdobím velkého kulturního a společenského rozvoje a dobou zakládání nejrůznějších spolků a organizací. Od roku 1907 v obci sídlila také Pošta. Horšice se v této době staly pro okolní obce jakýmsi přirozeným střediskem.

Poklidnému a spokojenému životu obyvatel udělal přítrž příchod první světové války v roce 1914.

Život se po válce pomalu vracel do starých kolejí, přesto však trvalo ještě řadu měsíců, než se vyřešily problémy se zásobováním apod.

Ve dvacátých letech 20. století došlo v obci (zejména na "Ovčíně") k rozmachu výstavby stavení. Díky činnosti spolků Horšice žily kulturou a oslavami, každoročně byla pořádána např. oslava ku památce Mistra Jana Husa, vedle ní zde byly podnikány i další různé vzpomínkové akce, divadelní představení apod... V roce 1936 byl podán návrh na stavbu měšťanské školy. Zdejší občanstvo a zastupitelstvo obce jej přijalo a byly podniknuty kroky k jeho uskutečnění.

V poválečném období se výrazně proměnila zejména východní část obce, kde byly postaveny nové vícepatrové obytné budovy a nový areál zemědělského družstva. Na návsi byla také postavena nová budova obecního úřadu a hasičská zbrojnice.

